

Att bygga tillgängligt och framkomligt

FÖRESKRIFTER OCH ANVISNINGAR 1997

Miljöministeriet har med stöd av 13 § byggnadslagen (557/1989) utfärdat de föreskrifter och anvisningar om offentligrättsliga samfunds förvaltnings- och servicebyggnader samt affärs- och servicelokaliteter (F1) som avses i 80 § byggnadsförordningen (1158/1993). Föreskrifterna och anvisningarna har anmälts enligt rådets direktiv 83/189/EEC, ändr. 182/88/EEC och 94/10/EG.

Föreskrifterna och anvisningarna träder i kraft den 1 december 1997 och ersätter 1984 års föreskrifter och anvisningar om planering av publika utrymmen med anpassning till rörelsehindrade.

Helsingfors den 16 april 1997

Miljöminister Pekka Haavisto

Direktör Matti J. Virtanen

Innehåll

- 1 ALLMÄNT
 - 1.1 Tillämpningsområde
- 2 TILLGÄNGLIGHET
 - 2.1 Förbindelseleder
 - 2.2 Planskillnader
- 3 LOKALITETER
 - 3.1 Allmänt
 - 3.2 Sanitetsutrymmen
 - 3.3 Mötesrum
 - 3.4 Rum för inkvartering

TECKENFÖRKLARINGAR

Föreskrifterna, som tryckts i bred kolumn med denna typstorlek, är bindande.

Anvisningarna, som tryckts i smal kolumn med liten typstorlek, innehåller godtagbara lösningar.

ALLMÄNT

1.1 Tillämpningsområde

1.1.1

Dessa föreskrifter och anvisningar gäller offentligrättsliga samfunds förvaltnings- och servicebyggnader samt sådana affärs- och servicelokaliteter som med tanke på jämlikheten skall vara tillgängliga för alla.

Syftet är att de ovan nämnda byggnaderna och lokaliteterna skall vara tillgängliga och framkomliga också för personer med begränsad rörelse- eller funktionsförmåga.

TILLGÄNGLIGHET

2.1 Förbindelseleder

2.1.1

En del av de parkeringsplatser som hör till byggnaden skall lämpa sig för rullstolsbundna. Dessa platser skall med tanke på tillträde till byggnaden placeras så ändamålsenligt som möjligt i relation till ingången, och de skall förses med en beteckning som avser rörelsehindrade. Från dessa parkeringsplatser samt från tomtens eller byggnadsplatsens gräns skall det finnas för rullstolsbundna lämplig förbindelseled till byggnaden och lokaliteterna som dessa föreskrifter och anvisningar gäller.

2.1.2

Mellan de nivåer och plan i byggnaden som funktionellt anknyter till varandra skall det finnas interna förbindelseleder som lämpar sig för rullstolsbundna.

2.1.3

Den fria bredden på dörrar och öppningar till ingångar, vindfång, dörrar och öppningar i korridorer samt till sanitetsutrymmen för rullstolsbundna skall vara minst 850 mm. Den fria bredden på dörrarna från förbindelseleden till hissar eller nivåbytesanordningar samt till förvaltnings-, service- och affärslokaliteterna skall vara minst 800 mm. Om trösklar är nödvändiga, får de vara högst 20 mm höga.

I höjdriktningen får det inte finnas oskyddade utskjutande delar lägre än på 2100 mm höjd, inte heller andra byggnadsdelar som kan orsaka kollisionrisk på leden, inte heller nivåskillnader som kan orsaka fara för fall.

Anvisningar

En bilplats som lämpar sig för rörelsehindrade har bredden 3600 mm.

Där förbindelseleden korsar en körbana på gården är den lämpliga höjden för släntstenen 30–40 mm i relation till körleden. En lämplig lutningsgrad för kantstenen och för den förbindelseled, som fortsätter därifrån är ca 5 % (1:20).

Anvisningar

Utmed förflyttningsledningarna och i lokaliteterna skall vändutrymmet för rullstolar ha en diameter på 1500 mm. Måttet gäller både inomhus och utomhus.

Förflyttningsleden för rörelsehämmade skall vara väl synlig, ytan skall vara jämn, ha glidmotstånd och vara tillräckligt hård. Dörrarna skall vara lätta att öppna.

Anvisningar

För att göra vägledningen effektivare kompletteras skyltarna med ljud- och ljussignaler och ett audivisuellt signalsystem.

För att effektivera varseblivningen kan belysningen fokuseras och kontrasterande färger, material och ytfigurer användas.

2.2 Nivåskillnader

2.2.1

Om det är ogörligt att ordna förbindelsen mellan våningsplan som har funktionell anknytning till varandra genom ramper, skall det finnas en hiss eller ett annat fast installerat arrangemang för nivåbyte för rullstolsbundna.

Korgen på en personhiss dimensionerad för rullstolsbundna skall vara minst 1100 mm bred på ingångssidan, och djupet skall vara minst 1400 mm.

2.2.2

En ramp får ha högst 8 % lutning (1:12,5) och dess högsta sammanhängande längd får vara sex meter. Därefter måste det på förflyttningssleden finnas en avsats som är minst 2000 mm lång. En ramp som inte har avsatser får inte ha större lutningsgrad än 5 % (1:20).

2.2.3

Trappstegen i entréhallar och andra förbindelseleder inomhus skall vara minst 300 mm långa och högst 160 mm höga.

2.2.4

I entréhallar och andra förbindelseleder inomhus, invid utomhusramper och på ömse sidor om trapporna skall det finnas ledstänger som är lätta och stabila att använda. Ledstängerna skall fortsätta också utmed avsatserna.

Anvisningar

Ingången till korgen eller underlaget i ett nivåbytessystem för transport av rullstolsbundna handikappade eller till ett motsvarigt lyftsystem för rörelsehämmande skall vara minst 900 mm bred på ingångssidan, djupet minst 1400 mm.

Om ingångarna till hissen eller lyftanordningen finns på intill varandra liggande sidor, skall dimensionerna på korgen eller underlaget vara minst 1400 mm x 1400 mm.

Manöverreglaget till en hiss eller annan nivåbytesanordning för rullstolsbundna placeras på 900–1100 mm höjd från korggolvet eller underlaget.

Anvisningar

Den lämpliga höjden för två ledstänger ovanför varandra är ca 900 mm och 700 mm. Ledstängerna bör sträcka sig ca 300 mm över de punkter där rammerna och trapporna börjar och slutar.

3

LOKALITETER

3.1 Allmänt

3.1.1

De lokalteter som tjänar byggnadens huvudsakliga bruksändamål och deras fasta inredning, utrustning och anläggningar skall också lämpa sig för användning av rörelse- och funktionshämmande.

3.2 Sanitetsutrymmen

3.2.1

Wc- och tvättutrymmen skall byggas och utrustas också för rörelsehämmande som använder rullstol, och de skall vara försedda med beteckningen för rörelsehämmande.

Av de wc- och tvättutrymmen som är avsedda för rörelsehämmande skall ett erforderligt antal lämpa sig både för personer som rör sig självständigt och för rullstolsbundna som behöver assistent. Dessa utrymmen skall vara så placerade att användarens och assistentens kön saknar betydelse. Det skall finnas tillträde till dem direkt från entréhallen, från en korridor eller från ett motsvarande utrymme i byggnaden.

3.2.2

Om wc- och tvättutrymmet för rullstolsbundna är avsett för användning från bägge hållen, skall det planeras så att det på vardera sidan om wc-stolen finns minst 800 mm fritt utrymme för rullstolen. Då bör inermåttet för den vägg där lavoaren står vara minst 2500 mm och för den vägg där wc-stolen står minst 2200 mm.

Wc-stolen skall stå på 300 mm avstånd från väggen. Stolen skall ha vändbara armstöd.

Anvisningar

I wc- och tvättutrymmet skall lavoarens bakre kant befinna sig på ca 200 mm avstånd från väggen.

I ett sådant wc-och tvättutrymme för rullstolsbundna som kan användas från vardera hållet kan en dusch utan duschlavoar placeras på den vägg där det fria utrymmet på sidan av wc-stolen är minst 900 mm. Inermåttet för den vägg där wc-stolen står skall då vara minst 2300 mm.

I stället för eller jämsides med wc- och tvättutrymmen som är avsedda att användas från vardera hållet kan det invid varandra finnas ensidiga sådana, varandras spegelbilder, som kan användas från någotdera hållet. Minimidimensioneringen av inermåtten är då 2700 mm x 1500 mm. Lavoaren och wc-stolen placeras i kortändorna mitt emot varandra. På ena sidan om wc-stolen skall det finnas ett 800 mm brett fritt utrymme.

Om det i byggnaden finns separata wc-tvättutrymmen för vardera könet, är det ändamålsenligt att på bägge ställena placera wc- och tvättutrymmen som också lämpar sig för rörelsehämmede.

I en byggnad med ett fastighetsövervakningssystem skall ett säkerhetsalarm med anslutning till övervakningsenheten installeras i wc-utrymmena för rörelsehämmede.

3.2.3

Rörelse- och funktionshämmede personer skall kunna ta sig fram till simbassängen i simhallar, badinrättningar och rehabiliteringsinrättningar. Bastur, tvättrum och klädrum i sådana skall likaså planeras så att de lämpar sig för rörelsehämmede.

3.3 Mötesrum

3.3.1

Åskådarläktare, auditorier, fest-, mötes- och restaurangsal, undervisningssalar, klassrum och motsvarande lokaliteter skall också vara lämpliga för rörelse- och funktionshämmede. Ljudåtergivningsystem som installeras i sådana lokaliteter skall också vara försedda med tele/induktionsslingor eller motsvarande ljudöverföringsystem.

Om ett mötesrum har fasta sitsar, skall rullstolsplatser placeras på olika rader nära sådana ingångar där det inte finns hinder för rörelsehämmede.

3.4 Rum för inkvartering

3.4.1

I hotellbyggnader och motsvarande byggnader för inkvartering samt i byggnader som utöver vård eller liknande tjänster också erbjuder inkvartering skall det i mån av behov också finnas rum eller lägenheter med inkvartering som lämpar sig för personer som använder rullstol.

BYGGNADSLAGEN

2a KAP.

Byggbestämmelser och krav på byggprodukter

14 §

Föreskrifterna i byggbestämmelsesamlingen gäller uppförande av nybyggander och är förpliktande.

Anvisningarna i byggbestämmelsesamlingen är inte förpliktande. Även andra lösningar är möjliga, om de uppfyller kraven i de föreskrifter som gäller byggande.

15 §

Föreskrifterna i byggbestämmelsesamlingen tillämpas, enligt vad som stadgas i 2 mom., även på ändringar och reparationer som kräver byggnadslov. Detsamma gäller ändringar och reparationer för vilka enligt byggnadsförordningen krävs tillstånd eller för vilka annars krävs godkännande av byggnadstillsynsmyndigheten.

I fråga om ändringar och reparationer skall, utgående från byggnaden och dess användning före ansökan om tillstånd, byggbestämmelsesamlingens föreskrifter tillämpas så som åtgärdens art och omfattning samt byggnadens planerade användning kräver. Det skall dock ses till att säkerheten för dem som använder byggnaden inte äventyras och att de sanitära förhållandena för dem inte försämras.

BYGGNADSFÖRORDNINGEN

9a KAP.

Byggnadsplaneringen

77 §

En byggnad skall vara ändamålsänlig, uppfylla kraven på säkerhet och hygien samt också, enligt vad byggnadens användning förutsätter, vara lämpad för barn, äldre och handikappade.

Byggnadens utformning, färg och yttre i övrigt skall passa in i det omgivande landskapet och den byggda miljön.

Vid byggandet skall det ses till att

- 1) det sätt på vilket byggnadens grund lagts samt byggnadens och byggnadsdelarnas hållfasthet har anpassats efter förhållandena, jordmånsens beskaffenhet samt belastningen,
- 2) byggnaden uppfyller kraven på brandsäkerhet i fråga om skydd av människor och i tillräcklig mån också egendom;
- 3) byggnaden uppförs av material och byggprodukter som inte är hälsovådliga och också i övrigt så att men för hälsan inte uppkommer;
- 4) uppvärmningssystemet och lösningarna i fråga om ventilationen i byggnaden samt fastighetens vatten- och avloppsanordningar är anpassade för sitt ändamål och att de inte medför sanitära olägenheter;
- 5) byggnaden är säker vad gäller användning och underhåll;
- 6) ljudförhållandena och bullerskyddet i byggnaden är goda med beaktande av rumsanvändningen; samt att
- 7) byggnaden och byggnadsdelarna samt den tekniska utrustningen i byggnaden är ändamålsenliga med beaktande av god energihushållning, underhåll och möjlighet till reparation.

Byggandet skall också i övrigt iakttaga ett gott byggnadssätt samt främja den byggda miljöns sociala funktionsduglighet och hållbara utveckling.

80 §

Förvaltnings- och servicebyggnader för ett offentligt samfund samt sådana affärs- och servicelokaliteter till vilka alla med tanke på jämlikheten bör ha tillträde samt tomterna och byggnadsplatserna för dem skall lämpa sig även för sådana personers bruk vilkas förmåga att röra sig och i övrigt handla är begränsad.

Bostadshus och utrymmen i anslutning till boende skall med beaktande av byggnadens avsedda brukarantal, våningstal och övriga förhållanden uppfylla de krav som har ställts för förhindrad rörelse.